

Розділ 3

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕОРІЇ ТА ОСВІТНЬОЇ ПРАКТИКИ

CHAPTER 3

HISTORY OF DEVELOPMENT OF PEDAGOGICAL THEORY AND EDUCATIONAL PRACTICE

УДК 37(477)(09):780.614.131

DOI: 10.31376/2410-0897-2020-3-44-194-201

ІСТОРІОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ВОКАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ФАХІВЦІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У ПОЛЬЩІ

Шелепницька-Говорун Наталія Михайлівна

професор кафедри культурології

Національний університет біоресурсів і природокористування України

e-mail: shelepnytska@ukr.net

ORCID ID: 0000-0002-5670-6358

У статті проаналізовано праці відомих науковців із проблеми формування вокальної культури фахівців музичного мистецтва у Польщі. З'ясовано суть ключових понять дослідження та історіографічного аналізу проблеми формування вокальної культури фахівців музичного мистецтва в закладах вищої освіти Польщі; виокремлено групу наукових доробок – монографічного характеру, присвячених формуванню вокальної культури фахівців музичного мистецтва в закладах вищої освіти польських і українських дослідників та розглянуто наукові статті стосовно проблеми підготовки фахівців музичного мистецтва.

Ключові слова: вокальна культура, фахівці музичного мистецтва, Польща, заклади вищої освіти.

Постановка проблеми. Музика у творчості дослідників інтерпретується як: еталон, гармонії, символ свободи творчості, його етичної висоти (Н. Бавина); засіб творчого збагачення естетичного досвіду людства (О. Ростовський); мистецтво, яке слугує засобом формування високих моральних якостей особистості (І. Лаптев); фон, на якому виникає духовно єдність учителя й учня (В. Сухомлинський), змістом музики є почуття, емоції (Б. Теплов). За словами Д. Шостаковича, «музика ушляхетнює людину, піднімає її, просвітлює, укріплює її гідність, віру у свої внутрішні сили, у своє покликання» [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З'ясуванням сутності основних понять дослідження займалися вчені: Е. Абдулін, Н. Бавина, Н. Гуральник, М. Демчишин, І. Лаптев, Л. Лабінцева, О. Михайличенко, Платон, В. Подрезов, О. Ростовський, Н. Сегеда, В. Сухомлинський, О. Стрихар, Е. Федорович та ін.

Метою статті є з'ясування суті ключових понять дослідження та історіографічний аналіз проблеми формування вокальної культури фахівців музичного мистецтва в закладах вищої освіти Польщі; уточнення сутності таких базових понять дослідження, як «музика», «музична культура», «вокальна культура», «музична освіта», «музичне мистецтво», «музично-педагогічна підготовка», які відбивають зміст і структуру процесу формування вокальної культури фахівців музичного мистецтва.

Виклад основного матеріалу. Н. Сегеда в роботі «Професійний розвиток викладача музичного мистецтва: історія, методологія, теорія» стосовно поняття «музика» зазначає, що сучасному визначенню сутності феномену музики як різновиду мистецтва передувало тривале історичне осмислення художніх феноменів, явищ, необхідних практик, аналізувався музично-педагогічний досвід від виокремлення музики як феномену філософського осмислення, який став засобом самовиявлення людини, до утворення музичної педагогіки як освітньої системи,

метою якої є саморозвиток особистості засобами музичного мистецтва [2].

На нашу думку, музика – це мистецтво, яке полягає у цілісному впливі на людину, у творчому збагаченні естетичного досвіду особистості. Музика віддзеркалює реальність у динаміці розвитку фахівців музичного мистецтва.

Характеризуючи поняття «музичне мистецтво», наводимо висловлювання вчених: музичне мистецтво сприяє формуванню всебічно розвиненої особистості (Е. Абдулін), адже воно породжено прагненням до творчої діяльності, викликає в душі духовно-емоційний стан (В. Порезов, О. Стрихар).

Отже, враховуючи висловлювання фахівців музичного мистецтва, можна стверджувати, що музичне мистецтво викликає у людини прагнення до творчості, духовно-емоційний стан, що активізує її музичну діяльність, сприяє підвищенню рівня духовної культури.

Розглянемо визначення дефініції «музична освіта» з точки зору різних науковців-дослідників цієї проблеми, зокрема, на думку Е. Федорович, розрізняють загальну музичну освіту (охоплює всіх) і професійну музичну освіту (вимагає засвоєння певного обсягу знань, умінь і навичок, а також ранньої спеціалізації).

В електронній енциклопедії музична освіта визначається як система організації музичного навчання в освітніх закладах (переважно) або під керівництвом педагога. У зв'язку із тим, що цілі, зміст, методи, організація підготовки фахівців музичного мистецтва визначаються соціальними відносинами, національною специфікою, музично-статичними поглядами, які змінюються впродовж історії музичної культури, музична освіта в енциклопедії визначена історичною категорією.

О. Ростовський уявляє музичну освіту як процес розвитку художнього-творчих здібностей особистостей, їх здатності до сприймання, переживання і творення музики; як керований процес, у якому об'єктивні й суб'єктивні чинники перебувають у єдності [3].

Л. Лабінцева позиціонує музичну освіту як підготовку фахівців музичного мистецтва для здійснення музичної діяльності шляхом набуття спеціальних знань, умінь і навичок. Дослідниця характеризує музичне мистецтво і музичну освіту як нерозривні явища, які відчують на собі вплив як об'єктивних, так і суб'єктивних чинників [4].

Проаналізувавши висловлювання вчених щодо дефініції «музична освіта», можна стверджувати, що їх об'єднує єдина мета – вплив музичної освіти на розвиток музично-творчої діяльності, формування в учнів музично-творчої якості із загальним розвитком (фізіологічним і розумовим), із духовним становлення особистості.

На нашу думку, музична освіта – це складний процес підготовки фахівців музичного мистецтва, розвитку творчих здібностей людини, який виражається у набутті сукупності знань, умінь і навичок для здійснення музичної діяльності на високому науковому, технологічному та творчому рівнях; це формування у людини музично-творчих якостей із загальним розвитком, духовним становлення особистості.

Характеризуючи дефініцію «музично-педагогічна підготовка» зауважимо, що І. Кривохижа повідомляє про невідповідність у сфері музично-педагогічної освіти українського наукового тезаурусу польському. Якщо за радянських часів у період існування країн «соціалістичного табору» в польській науково-педагогічній літературі траплялися словосполучення «педагогічно-музична освіта», то останнім часом використовується поняття «підготовка вчителя музики (фахівця музичного мистецтва)», «професійна мистецька освіта». У період проведення реформ у ХХ–ХХІ ст. змінився й напрям підготовки з «музичного виховання» на «художню освіту у сфері музичного мистецтва». Про ці зміни повідомляється і в наукових працях польських учених [5; 6].

Наведемо висловлювання вчених про поняття «музично-педагогічна освіта»: це формування особистості музиканта, спрямоване на знання, якості, орієнтоване на прекрасне, на створення краси навколо себе (О. Михайличенко); це навчально-виховний процес, спрямований на пізнання впливу принципів музики на формування особистості (О. Ростовський); це формування музичного мислення (М. Демчишин); це музично-педагогічний світогляд, що існує на межі педагогіки і музики (Г. Ніколаї); шляхи розвитку

шкільної музично-педагогічної освіти і такої ж вищої школи – різні (О. Ростовський).

На нашу думку, музично-педагогічна підготовка, яка існує на межі педагогіки й музики, – це навчально-виховний процес, який виражається в художньо-естетичній діяльності й спрямований на вивчення завдань, змісту, організаційних форм і методів музичного навчання і виховання.

У поняття «вокальна культура» входять такі структурні компоненти:

– мотиваційно-ціннісний, який націлює майбутніх фахівців музичного мистецтва на усвідомлення пісенних традицій різних навчальних шкіл, на самовдосконалення; на розуміння цінностей вокального мистецтва, на вільне орієнтування у жанрах вокального музичного мистецтва. Як зазначено в музичній енциклопедії, вокальне виконання буває сольним (музичний твір виконує один співак або один інструмент), ансамблевим (виступає спільно з постійним складом інструменталістів), хоровим (група осіб, що разом співають пісню). Вокальний спів використовується не лише під час концертів, але й у театрі: в опері (музично-драматичний твір, що поєднує інструментальну музику з вокальною і призначений для виконання в театрі), опереті (музично-драматичний комедійний твір, здебільшого розважального характеру, у якому співи і танець поєднуються з розмовним діалогом), музичній комедії (драматичний твір з веселим, смішним або сатиричним сюжетом). У характері вокального мистецтва різних народів відображаються інтонаційні (спів з певною інтонацією – точний, чистий спів), ладові (спосіб побудови звукоряду, розташування звуків, тональність музичного твору), ритмічні (рівномірне чергування впорядкованих елементів (звукових) цикли чи інші явища [7; 8];

– когнітивний компонент, який передбачає зміст поняття: знання (естетичні, вокально-педагогічні, мистецько-професійні); вміння та навички сприймати та оцінювати набутий навчальний досвід, його дослідження та вдосконалення; методи, що забезпечують функціонування вокальної культури;

– творчо-виконавський компонент, в процесі якого реалізуються набуті вокально-педагогічні вміння і навички творчої музично-виконавської діяльності на основі знань технологій і методик вокального навчання, а також компетентностей, якими оволоділи майбутні фахівці музичного мистецтва [9].

Узагальнюючи думки науковців, складну дефініцію поняття «вокальна культура» ми трактуємо як художньо-естетичну категорію в рамках загальної музичної культури, як цілісне утворення, що проявляється в єдності елементів, що становлять її структуру, як якісну підготовку майбутніх фахівців музичного мистецтва в галузі вокального твору шляхом накопичення суми спеціальних теоретичних знань, практичних умінь і навичок, опанування основ вокальної методики, освоєння студентами сучасної вокальної техніки під час співу у вокальному ансамблі, формування моральних і фахових якостей особистості фахівця музичного мистецтва, набуття фахових компетентностей для здійснення музично-педагогічної діяльності, для творчого втілення художньо-образного змісту музичного твору у свою музичну виконавську діяльність з метою фахового формування співацької голосу у фахівців музичного мистецтва.

Як свідчать опрацьовані наукові джерела, дефініція «вокальна культура», яка стосується підготовки фахівця музичного мистецтва, пов'язана з поняттями «музика», «музична культура», «музичне мистецтво», «музична освіта», «музично-педагогічна підготовка», у змісті і структурі яких простежується взаємозв'язок, що впливає на зміст і структуру вокальної культури.

Виокремлюємо групу наукових доробок монографічного характеру, присвячених формуванню вокальної культури фахівців музичного мистецтва в закладах вищої освіти польських і українських дослідників. Схарактеризуємо їх коротко.

Щодо наукових доробок польських учених зазначимо, що у 2016 р. у Польщі вийшла з друку книга «Вокальна освіта» Б. Тарасевича (B. Tarasiewicz), яка складається з 5 частин. Перша містить матеріали про загальні тенденції сучасного підходу до вокальної освіти, елементи вокальної техніки, методи голосової підготовки. Є також тексти, що стосуються

питань виховання різних типів голосів, емісії голосу в людей похилого віку та представлено підходи до роботи над голосом в інших країнах (Словаччина, Болгарія, США). Друга частина містить статті, що стосуються історичних методів розв'язання цієї проблеми видатними педагогами світу. У третій частині автори розглядають питання нових викликів, які ставляться як перед музичним інструментом, так і перед співаком. Четверта частина містить міркування щодо загроз патології голосу. Тут виступають як фоніатор, так і реабілітолог (вокаліст та логопед). П'ята частина охоплює статті, що стосуються проблеми вокальної освіти з точки зору співака [10].

Метою публікації «Спів як особиста цінність дитини» (автор – У. Ядвіга (U. Jadwiga)) було визначити, яким має бути новий зміст розширеної навчальної програми та освіти студентів щодо підготовки вчителя музики, підкреслити систематичну роботу вчителя музики з виховання та розвитку дитячих голосів. У зв'язку із цим був запропонований та експериментально перевірений новий метод навчання, який називається евристичний метод співу.

У книзі звертається увага на те, що від ставлення майбутнього вчителя музики до роботи залежить, чи будуть учень і вчитель успішними в навчанні, а також на те, що голос (спів та його елементи) потрібно формувати з раннього віку життя дитини. У цій роботі представлені й погляди дослідників на сутність цінності в музичній освіті: академічній та шкільній, проаналізовано розуміння особистих цінностей [11].

У монографії «Спів у перспективі музичної освіти. Концепції, дослідження, програми» дослідниця Анна Валуга (Anna Waluga) зробила огляд наукових досліджень педагогічних аспектів співу в якості форми контакту з музикою і представила його за рубриками:

- спів у якості основи для музичної освіти;
- спів як обов'язковий предмет і форма музичної освіти в навчальних закладах;
- спів у альтернативних і додаткових програмах.

Майбутні фахівці музичного мистецтва, опановуючи матеріали названої монографії, ознайомлюються з різними підходами до співу, враховуючи представлені в посібнику різні концепції, а також відомі освітні системи (Е. Джаквес-Далькрос, З. Кодай, С. Орф та ін.), також пізнають і різні аспекти пісні (антропологічні, психологічні, педагогічні), що є цінним для фахівців [12].

У праці Ю. Хведоровіч (J. Chwedorowicz) «Культура та вокальна освіта в ринковій реальності» розглядається культура та вокальна освіта з точки зору соліста, диригента хору, маркетолога та організатора вокалу. Ця книга дозволяє краще зрозуміти проблеми та можливості вокального мистецтва. Зокрема, організатори мистецьких заходів потребують цих знань, адже успіх їх запланованих співочих проєктів залежить від їх доступу до інформації про ефективні практики у співі [13].

Видання дослідниці М. Кичиньської (М. Kucińska) «Основи вокальних знань» містить матеріали про основи вокальних знань, інформацію про історію вокального мистецтва, а також про анатомію та фізіологію співу, яке містить цінні поради для викладачів з випромінювання голосу та майстрів хору [14].

У книзі «Постановка голосу» Г. Желінська (H. Zielińska) описує естетичні виміри використання голосу та підкреслює необхідність підвищення культури співу, а також пропозиції щодо конкретних вправ на артикуляцію (спосіб виконання звуків під час співу (legato, non legato, staccato)). Посібник призначений для всіх, хто використовує власний голосовий апарат для своєї професійної роботи. Через численні посилання на богослужбову музику нею мають цікавитися і церковні співаки, священники [15].

У роботі «Вокалізи високого голосу», автор Б. Лютген (B. Lutgen) представлені вправи для голосу без слів, що виконуються виключно на голосних звуках з метою тренування гнучкого і ніжного голосу, який забезпечує виконання всіх кольорів, що містяться у творах великих композиторів [16].

Обґрунтовуючи концептуальні засади підготовки вчителя, Є. Вишневська в монографії «Професійна підготовка вчителів у Польщі на тлі Європейського інтеграційного процесу» представила компетенції ну модель як набір компетенції, необхідних саме для певної професії

звертаючи увагу на ключові компетенції, особливо: інформаційно-прагматичні компетенції (знання фахівцем нормативних документів, концепції освіти ХХІ століття, вимоги реформ), методичні компетенції (вибір форм і методів роботи відповідно до бажань фахівців). Дослідниця сформулювала прогресивні ідеї щодо використання досвіду Польщі в Україні стосовно професійної підготовки вчителя-європейця, у тому числі й фахівця музичного мистецтва: на державному рівні (створення умов для навчання впродовж життя; визначення напрямів підготовки, якість підготовки); на рівні ЗВО (впровадження ідей Болонського процесу, застосування інноваційних технологій) та ринку праці (підготовка фахівця, в тому числі й музичного мистецтва, відповідно до положень Болонського процесу, до компетенційної моделі, зокрема, її особистісних, соціальних, професійних компетенцій) [17].

І. Кривохижа в роботі «Організаційно-педагогічні засади підготовки майбутніх фахівців музичного мистецтва в сучасній Польщі» обґрунтувала теоретичні та організаційно-педагогічні засади професійної підготовки майбутніх педагогів-музикантів у Польщі, здійснила порівняльний аналіз професійної підготовки таких фахівців у Польщі та Україні та виокремила ідеї використання польського досвіду в професійній підготовці майбутніх фахівців музичного мистецтва України [5].

Загальні питання історичного розвитку музично-педагогічної освіти висвітлювались у працях В. Антонюк, Н. Гуральник, О. Михайличенко, О. Отич, А. Растригіної, О. Ростовського, О. Рудницької, О. Стрихар, О. Щолокової та ін.

Так, О. Отич у роботі «Мистецтво в розвитку індивідуальності педагога: історичний і методологічний аспект», аналізуючи світові підходи (країни: Японія, Франція, Велика Британія, Данія, Бельгія, Греція, Польща та ін.) до використання мистецтва у розвитку людської індивідуальності, зазначає, що у системі освіти Польщі згідно з реформою 2002 року зростає роль статичних предметів, створюються ліцеї різних профілів, у тому числі й і культурно-мистецького профілю (спеціалізації – театр і кінематограф, мистецька, проектування одягу тощо), де передбачені заняття з художньо-естетичного виховання, які в Польщі проголошені основою культурної освіти суспільства. Музика та образотворче мистецтво пов'язується з різними дисциплінами (польською мовою, охороною середовища, історією), створюються «предметні блоки», міжпредметні «стежки», що впливає на духовний розвиток особистості [18].

Отже, польський досвід щодо розвитку музичної освіти вивчають вітчизняні вчені-компаративісти з метою окреслення можливостей його використання в процесі підготовки фахівців музичного мистецтва в Україні.

Розглянемо наукові статті стосовно проблеми підготовки фахівців музичного мистецтва і, зокрема, формування в них вокальної культури в закладах вищої освіти Польщі – третю групу праць, у яких розв'язується досліджувана проблема.

Науковець П. Барон (P. Baron) у статті «Компетенція вчителів музики в Польщі» визначає музичні компетенції, навчальні предмети, які мають вивчати майбутні фахівці музичного мистецтва, які знання, вміння і навички вони мають набути в процесі підготовки у ЗВО, з якими сучасними системами музичної освіти майбутні фахівці мають ознайомитися (Орф, Далькрос та ін.). У роботі значна увага приділяється підготовці фахівця до роботи з вокальними та вокально-інструментальними ансамблями [19].

Провідний педагог-науковець А. Бялковскі (A. Białkowski) у статті «Музична освіта в пошуках нового змісту та сфер діяльності» висвітлює розвиток та досягнення університетської музичної освіти в Польщі, виявляє проблеми цієї ланки освіти, окреслює концепцію культурної освіти [20].

О. Отич приділяє значну увагу в процесі підготовки фахівців музичного мистецтва науковій роботі студентів. У статті «Мистецтво у змісті науково-дослідної роботи студентів професійно-педагогічних коледжів» вона зазначає, що від того, як володіє майбутній фахівець музичного мистецтва дослідницькими технологіями, залежить якість їхньої підготовки [21].

Г. Ніколаї в статті «Модернізація підготовки вчителів музики в Польщі в контексті євроінтеграційних процесів» приділяє увагу змінам змісту музично-педагогічної освіти;

розглядає моделі двопредметної підготовки фахівців музичного мистецтва та стандарти підготовки вчителя за напрямом «художня освіта у сфері музичного мистецтва» [22].

Провідний польський науковець М. Пшиходжінська (M. Przychodzińska) у статті «Пошук освітніх цінностей у багатьох явищах сучасної музичної культури» розкриває освітні цінності на сучасному етапі розвитку музичної освіти. У статті звертається увага на значущість музики в реалізації потреб майбутніх фахівців музичного мистецтва, майбутніх педагогів музикантів [23].

Висновки та перспективи подальших розвідок напреду. У результаті проведеного аналізу літературних наукових джерел виявлено і уточнено ознаки базових понять стосовно формування вокальної культури фахівців музичного мистецтва: «музика», «музична освіта», «музичне мистецтво», «музично-педагогічна підготовка», «вокальна культура». Зазначаємо, що заклади культури та мистецтв у Польщі провадять діяльність на державному рівні. Учені країни у монографічних дослідженнях дають усебічну характеристику проблеми формування вокальної культури фахівців музичного мистецтва в Польщі; українські вчені-компаративісти вивчають також цю проблему, але такі роботи в Україні виконуються епізодично. Останнім часом значно збільшилась кількість наукових статей польських і вітчизняних науковців, в яких висвітлюється досліджувана проблема.

Список використаної літератури

1. Лаптев И. Основные аспекты музыкального воспитания младших школьников. Астрахань: Издательство Астраханского педагогического ун-та, 2001. 143 с.
2. Сегеда Н. А. Професійний розвиток викладача музичного мистецтва: історія, методологія, теорія. монографія. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. 273 с.
3. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти: навч.-метод. посібник. Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2011. 640 с.
4. Лабінцева Л. П. Актуальні проблеми музичної освіти: навч. посіб. для студ. спец. «Музичне мистецтво» ін-тів культури і мистецтв. Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2010. 127 с.
5. Кривохижа І. Організаційно-педагогічні засади підготовки майбутніх фахівців музичного мистецтва у сучасній Польщі: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Кропивницький, 2018. 20 с.
6. Kochanowicz J. Geneza, organizacja i działalność jezuickich burs muzycznych / Kraków: WAM: Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna «Ignatianum», 2002.
7. Музыкальная энциклопедия / под редакцией Ю. Келдыша (т. 1 – т. 6). Москва: Сов. энциклопедия, 1973.
8. Великий тлумачний словник сучасної української мови: 250000 / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005.
9. Чжу Цзюньцяо. Формування вокальної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі професійної підготовки: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2016.
10. Tarasiewicz B. Kształcenie wokalne. Uniwersytet Zielonogórski, 2016. 414 s.
11. Jadwiga U. Śpiew jako wartość osobowa dziecka. T. 1 Stałość i zmienność rozwoju myśli naukowej przełomu XX i XXI wieku. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2015.
12. Waluga A., Śpiew w perspektywie edukacji muzycznej. Koncepcje, badania, programy, Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach. Katowice, 2012.
13. Chwedorowicz J. Kultura i edukacja wokalna w rzeczywistości rynkowej: z cyklu Marketing muzyczny. Akademia Muzyczna im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi, 2006. 183 s.
14. Kucińska M. Podstawy wiedzy wokalne, Kraków, 2006.
15. Zielińska H. Kształcenie głosu. Wydawnictwo Muzyczne Polihymnia Sp. z o., Lublin, 2002.
16. Lutgen. Vocalises. 20 daily exercises for High voice. Vol. 1. Kalmus vocal Library, 1985.
17. Вишневецька Е. Професійна підготовка вчителів у Польщі на тлі європейського інтеграційного процесу: автореф. дис. ... д-ра пед. наук. Черкаси, 2015. 40 с.
18. Отич О. М. Мистецтво у системі розвитку творчої індивідуальності майбутнього педагога професійного навчання: теоретичний і методичний аспекти: монографія / за наук. ред. І. А. Зязюна. Чернівці: Зелена Буковина, 2009. 752 с.
19. Baron P. Kompetencje nauczycieli muzyki w Polsce. Nowe obszary i drogi rozwoju edukacji muzycznej w Polsce / Pod red. A. Białkowskiego. Warszawa: Instytut Muzyki i Tańca, 2012. S. 137–147.
20. Białkowski A. Edukacja muzyczna w poszukiwaniu nowych znaczeń i obszarów działań. *Nowe obszary i drogi rozwoju edukacji muzycznej w Polsce* / Pod red. A. Białkowskiego. – Warszawa: Instytut Muzyki i Tańca, 2012. S. 57–73.
21. Отич О. М. Мистецтво у змісті науково-дослідної роботи студентів професійно-педагогічних коледжів. *Педагогічні науки: зб. наук. пр. СумДПУ ім. А.С.Макаренка*. Суми, 2005. Ч. I. С. 238–246.
22. Ніколаї Г. Ю. Модернізація музично-педагогічної освіти в контексті європейської інтеграції. *Мистецька освіта в контексті європейської інтеграції: Теоретичні та методичні засуди розвитку: тези міжнародної наукової конференції* (30 червня – 2 липня). Київ – Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2004. С. 20–22.

23. Przychodzinska M. Poszukiwanie wartosci edukacyjnych w mnogosci zjawisk wspolczesnej kultury muzycznej. *Nowe obszary i drogi rozwoju edukacji muzycznej w Polsce* / pod red. A. Bialkowskiego. Warszawa: Instytut Muzyki i Tańca, 2012. S. 13–29.

HISTORIOGRAPHICAL ANALYSIS OF THE PROBLEM OF VOCAL CULTURE FORMATION OF MUSIC ART SPECIALISTS IN POLAND

Shelepnyska-Govorun Natalia

professor of cultural studies department

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

Introduction. *The article analyzes the works of famous scientists on the formation of vocal culture of music professionals in Poland. The essence of key concepts of research and historiographic analysis of the problem of formation of vocal culture of music specialists in higher education institutions of Poland is clarified; a group of scientific works - monographic nature, devoted to the formation of vocal culture of musical artists in higher education institutions of Polish and Ukrainian researchers - and scientific articles on the problem of training music artists.*

Purpose. *The purpose of the article is to clarify the essence of the key concepts of research and historiographic analysis of the problem of forming the vocal culture of music professionals in higher education institutions in Poland; clarification of the essence of such basic research concepts: «music», «music culture», «vocal culture», «music education», «music art», «music-pedagogical training», which reflect the content and structure of the process of forming the vocal culture of music artists.*

Methods. *To reach the goal, the following research methods and techniques were used: theoretical (analysis of philosophical, pedagogical, psychological literature), which allows to substantiate the starting points of the study; interpretive-analytical method, on the basis of which sources are studied using synthesis, analysis, systematization and generalization; method of comparative-historical analysis, which allowed to identify trends in this problem.*

Results. *As a result of the analysis of literary scientific sources the signs of basic concepts concerning formation of vocal culture of experts of musical art were revealed and specified: «music», «musical education», «musical art», «music-pedagogical preparation», «vocal culture». We note that cultural and artistic institutions in Poland operate at the state level. Scholars of the country in the field of monographic studies give a comprehensive description of the problem of forming the vocal culture of music professionals in Poland; Ukrainian comparative scholars are also studying this problem, but such work in Ukraine is carried out sporadically. Recently, the number of scientific articles by Polish and domestic scientists covering the research problem has significantly increased.*

Conclusion. *Analyzing the statements of scientists about the definition of «music education», we can say that they are united by a single goal - the impact of music education on the development of musical and creative activity, the formation of students' musical and creative quality with general development (physiological and mental), with spiritual development personality. In our opinion, music education is a complex process of training specialists in the field of musical art, the development of creative abilities, which is expressed in the acquired set of knowledge, skills and abilities to implementation of musical activities at a high scientific, technological and creative level; it is the formation of a person's musical and creative qualities with the general development, spiritual formation of personality.*

Key words: *vocal culture, specialists in music art, Poland, higher education institutions.*

References

1. Laptev I. (2001). Osnovnye aspekty muzykalnogo vospitaniya mladshikh shkolnikov [The main aspects of musical education of primary schoolchildren]. Astrakhan: Yzdatelstvo Astrakhanskogo pedagogicheskogo un-ta. 143. [in Russian].
2. Sehedra N. A. (2011). Profesiyni rozvytok vykladacha muzychnoho mystetstva: istoriia, metodolohiia, teoriia. Monohrafiia [Professional development of a music teacher: history, methodology, theory. Monograph.]. Kyiv : NPU imeni M. P. Drahomanova. 273. [in Ukrainian].
3. Rostovskyi O.Ya. (2011). Teoriia i metodyka muzychnoi osvity: Navch.-metod, posibnyk [Theory and methods of music education: Teaching method, manual.]. Ternopil: Navchalna knyha. Bohdan. 640. [in Ukrainian].
4. Labintseva L. P. (2010). Aktualni problemy muzychnoi osvity : navch. posib. dlia stud spets. «Muzychne

- mystetstvo» in-tiv kultury i mystetstv [Actual problems of music education: textbook. way. for students special. «Musical art» of institutes of culture and arts.]. Luhansk : Vyd-vo DZ «LNU imeni Tarasa Shevchenka». 127. [in Ukrainian].
5. Kryvokhyzha I. (2018). Orhanizatsiino-pedahohichni zasady pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv muzychnoho mystetstva u suchasni Polshchi: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.01 [Organizational and pedagogical principles of training future specialists in music art in modern Poland: author's ref. dis. ... Cand. ped. Science: 13.00.01] / Iryna Valentynivna Kryvokhyzha, Tsentralnoukr. derzh. ped. un-t im. V.Vynnychenka. Kropyvnytskyi : [b.v.], 20. [in Ukrainian].
6. Kochanowicz J. (2002). Geneza, organizacja i działalność jezuickich burs muzycznych [Genesis, organization and activity of Jesuit music schools] / Kraków : WAM : Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna «Ignatianum». [in Polish].
7. Muzykalnaya encyklopediya (1973) [Music encyclopedia]. Pod redakciej Yu. Keldysha (t.1 – t.6). M: Sov encyklopediya. [in Russian].
8. Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoj movy : 250000 (2005) [Great Dictionary of Modern Ukrainian]. Uklad. ta holov. red. V. T. Busel. Kyiv; Irpin: Perun. [in Ukrainian].
9. Chzhu Tszintshiao. (2016). Formuvannia vokalnoi kultury maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva u protsesi profesiinoj pidhotovky [Formation of vocal culture of future music teachers in the process of professional training.]. Dys. na zdobuttia naukovooho stupenia kand.ped nauk.13.00.04 – teoriia i metodyka profesiinoj osvity. Kyiv. [in Ukrainian].
10. Tarasiewicz B. (2016). Kształcenie wokalne [Vocal education]. Uniwersytet Zielonogórski. 414. [in Polish].
11. Jadwiga U. (2015). Śpiew jako wartość osobowa dziecka [Singing as a child's personal value].T. 1 Stałość i zmienność rozwoju myśli naukowej przełomu XX i XXI wieku. Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego. [in Polish].
12. Waluga A. (2012). Śpiew w perspektywie edukacji muzycznej [Singing in the perspective of music education.]. Koncepcje, badania, programy, Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach. Katowice. [in Polish].
13. Chwedorowicz J. (2006). Kultura i edukacja wokalna w rzeczywistości rynkowej: z cyklu Marketing muzyczny [Culture and vocal education in the market reality: from the Music Marketing series.]. Akademia Muzyczna im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi. 183. [in Polish].
14. Kucińska M. (2006). Podstawy wiedzy wokalne [Basics of vocal knowledge]. Kraków. [in Polish].
15. Zielińska H. (2002). Kształcenie głosu [Voice training.]. Wydawnictwo Muzyczne Polihymnia Sp. z.o. Lublin. [in Polish].
16. Lutgen (1985). Vocalises. 20 daily exercises for High voice. Vol 1. Kalmus vocal Library. [in English]
17. Vyshnevskaya E. (2015). Profesiina pidhotovka vchyteliv u Polshchi na tli yevropejskoho intehratsiinoho protsesu: avtoref. dys. ... d-ra ped. Nauk [Professional training of teachers in Poland against the background of the European integration process: author. dis. ... Dr. Ped. Science]. Cherkasy. 40. [in Ukrainian].
18. Otych O. M. (2009). Mystetstvo u systemi rozvytku tvorchoi indyvidualnosti maibutnoho pedahoha profesiinoho navchannia: teoretychni i metodychni aspekty: Monohrafiia [Art in the system of development of creative individuality of the future teacher of professional training: theoretical and methodical aspects: Monograph] / O.M. Otych; za nauk. red. I. A. Ziaziuna. – Chernivtsi: Zelena Bukovyna. 752. [in Ukrainian].
19. Baron P. (2012). Kompetencje nauczycieli muzyki w Polsce [Competences of music teachers in Poland.]. Nowe obszary i drogi rozwoju edukacji muzycznej w Polsce / Pod red. A. Białkowskiego. Warszawa: Instytut Muzyki i Tańca. 137-147. [in Polish].
20. Białkowski A. (2012). Edukacja muzyczna w poszukiwaniu nowych znaczeń i obszarów działań [Music education in search of new meanings and areas of activity.]. Nowe obszary i drogi rozwoju edukacji muzycznej w Polsce / Pod red. A. Białkowskiego. – Warszawa: Instytut Muzyki i Tańca. 57-73. [in Polish].
21. Otych O.M. (2005). Mystetstvo u zmisti nauko-doslidnoi roboty studentiv profesiino-pedahohichnykh koledzhiv [Art in the content of research work of students of vocational and pedagogical colleges.]. Pedahohichni nauky: zb. nauk. pr. SumDPU im. A.S. Makarenka. Sumy, 2005. Ch.I. 238 – 246. [in Ukrainian].
22. Nikolay H. Yu. (2004). Modernizatsiia muzychno-pedahohichnoi osvity v konteksti yevropejskoj intehratsii [Modernization of music and pedagogical education in the context of European integration.]. Mystetska osvita v konteksti yevropejskoj intehratsii: Teoretychni ta metodychni zasady rozvytku / Tezy mizhnarodnoi naukovo konferentsii (30 chervnia – 2 lypnia). Kyiv – Sumy: SumDPU im. A.S.Makarenka. 20-22. [in Ukrainian].
23. Przychodzinska M. (2012). Poszukiwanie wartosci edukacyjnych w mnogosci zjawisk wspolczesnej kultury muzycznej [Searching for educational values in the multitude of phenomena of contemporary music culture.]. Nowe obszary i drogi rozwoju edukacji muzycznej w Polsce / Pod red. A. Białkowskiego. Warszawa: Instytut Muzyki i Tańca. 13-29. [in Polish].

Отримано редакцією 11.12.2020 р.